

ಅದರ ಹಾಗೆಯೇ ದೇವರ ರೂಪವೂ ಇದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ನೀನು ದೇವರನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಅದನ್ನೇ ನೀನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡು, ಪೂಜೆ ಮಾಡು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ಯೋಗೀಶ್ವರರ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಗೋಪಾಲಕನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. “ನಾನು ಬಯಸುತ್ತಿರುವ ದೇವರು ನನ್ನ ನಡುವೆಯೇ ಇದ್ದಾನಲ್ಲಾ, ಅವನನ್ನು ನೋಡಲು ನಾನು ಎಲ್ಲೋ ದೂರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ” ಎಂದು ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಯೋಗಿಮಹಾತ್ಮರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಗುಳಿಬಸವನನ್ನು ದೇವರೆಂದು ನಂಬಿ ಪೂಜಿಸತೊಡಗಿದನು. ಮೇಯಿಸಲು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದಾಗ, ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದಾಗ, ಹಗಲೆನ್ನೆ-ರಾತ್ರಿಯೆನ್ನೆ ಆ ಬಸವನ ಆರೈಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಗೋಪಾಲಕನು ತನ್ನಯನಾಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಬಸವನಿಗೆ ಧೂಪದೀಪಗಳನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ನಿರ್ಮಲವಾದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಚ್ಚಹಸಿರಾದ ಗರಿಕೆಹುಲ್ಲನ್ನು ತಂದು ನೈವೇದ್ಯವನ್ನಾಗಿ ತಿನ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದು ಕುಳಿತರೆ ತಾನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಅದು ನಿಂತರೆ ತಾನೂ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾ, ಅದು ನಡೆದಾಡಿದರೆ ತಾನು ನಡೆದಾಡುತ್ತಾ, ಅದು ಮಲಗಿದರೆ ತಾನೂ ಮಲಗುತ್ತಾ, ಅದರ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುಬಿಟ್ಟನು. ಅದರ ಸೇವೆಗೇ, ಪೂಜೆಗೇ ತನ್ನನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟನು.

ಹೀಗೆಯೇ ದಿನಗಳು ವಾರಗಳಾದವು, ವಾರಗಳು ತಿಂಗಳುಗಳಾದವು, ತಿಂಗಳುಗಳು ವರ್ಷಗಳಾದವು. ಕಾಲಚಕ್ರ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉರುಳಿತು. ಗೋಪಾಲಕನ ಆತ್ಮವೆಲ್ಲವೂ ಆ ಬಸವನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿಬಿಟ್ಟಿತು.

ಒಂದು ದಿನ ಗೋಪಾಲಕನು ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ದನಕರುಗಳನ್ನು ಮೇಯಲು ಬಿಟ್ಟು, ತಾನು ಬಸವನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಬಸವನೂ ಕುಳಿತು ಮೆಲಕು ಹಾಕುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ “ವತ್ಸ, ವತ್ಸ” ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯೊಂದು ಬಸವನೊಳಗಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಕೇಳಿಸಿತು. ವತ್ಸ ಎಂದರೆ ಮಗನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಸಂಭೋಧಿಸುವ ಅಕ್ಕರೆಯ ನುಡಿ. ಗೋಪಾಲಕನು ಚಕಿತನಾಗಿ, “ಓಹೋ, ಬಸವನೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವುದು” ಎಂದುಕೊಂಡು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಅತ್ತ ಹೋದನು. ಆದರೆ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ “ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ, ಬಸವಣ್ಣನು ಮಾತನಾಡಲಾರನು” ಎಂದುಕೊಂಡು ಖಿನ್ನನಾಗಿ, ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮತ್ತೆ ಬಸವಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತು ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟನು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮತ್ತೆ ಬಸವನೊಳಗಿಂದ ಅದೇ “ವತ್ಸ, ವತ್ಸ” ಎಂಬ ಅಕ್ಕರೆಯ ಧ್ವನಿ ಹೊಮ್ಮಿ ಬಂದಿತು. ಆಗ ಗೋಪಾಲಕನು ವಿಸ್ಮಿತನಾಗಿ, “ಈಗಂತೂ ಬಸವನೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವುದು” ಎಂದುಕೊಂಡು ಸರಸರನೆ ಅತ್ತಹೋದನು. ಆದರೆ ಪುನಃ “ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲ, ಬಸವಣ್ಣನು ಮಾತನಾಡಲಾರನು” ಎಂದುಕೊಂಡು ವಿಷಾದದಿಂದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಬಿಟ್ಟನು.

ಆದರೇನು, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮೂರನೆಯ ಬಾರಿ ಗೆಂಬಂತೆ ಬಸವನೊಳಗಿಂದ “ವತ್ಸ, ವತ್ಸ” ಎಂಬ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಬಂದಿತ್ತಲ್ಲದೆ, “ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿನ್ನೊಡನೆಯೇ

ಇದ್ದೇನೆ” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವೂ ಕೇಳಿಸಿತು. ಆಗ ಗೋಪಾಲಕನಿಗೆ ಬಸವನತ್ತಣೆಂದ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾದ ಧ್ವನಿ ತನ್ನ ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಿಂದಲೇ ಬರುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದು ಗೋಚರವಾಯಿತು. ಭಗವಂತನು ತನಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿಲ್ಲ, ಆ ಬಸವನಿಗಿಂತ ಕೂಡ ಬೇರೆಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅದ್ಭುತ ಸತ್ಯವೂ ಅವನಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಯಿತು. ಆ ಮುಗ್ಧ ಗೋವಳನಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಇಡೀ ರಹಸ್ಯವೇ ಕರತಲಾಮಲಕವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಅನಿರ್ವಚನೀಯವಾದ ಶಾಂತಿ, ಸಮಾಧಾನಗಳಿಂದ ತುಂಬಿತುಳುಕಿತು.

ಒಡನೆಯೇ ಗೋಪಾಲಕನು ಈ ಪರಿಯ ಸೊಬಗಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ ಯೋಗೀಶ್ವರರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅತ್ಯಂತ ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದ ಅವರ ಆಶ್ರಮದತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದನು. ದೂರದಿಂದಲೇ ಯೋಗೀಶ್ವರರು ಗೋಪಾಲಕನು ತನ್ನತ್ತ ಬರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅಚ್ಚರಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಎವೆಯಿಕ್ಕದೆ ನೋಡಿದರು. ಗೋಪಾಲಕನು ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಈ ಹಿಂದಿನಂತೆ ಕಾಣದೆ, ಪೂರ್ಣಪುರುಷನಾಗಿ ಕಂಡನು. ಅವನ ಶರೀರವೆಲ್ಲವೂ ಕಾಂತಿಮಯವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಅವನ ಮುಖಮಂಡಲವು ಮಂದಹಾಸಭರಿತವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಪಸರಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಯೋಗಿಯು ದೊಡ್ಡ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಮಹಾತಪಸ್ವಿ; ಗೋಪಾಲಕನಾದರೋ ದಡ್ಡ, ನಿರಕ್ಷರಕುಕ್ಷಿ-ಎಲ್ಲಿಂದೆಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಬಂಧ? ಆದರೇನು, ಆ ಗೋಪಾಲಕನ ಅಪೂರ್ವವಾದ ತೇಜಸ್ಸು ವರ್ಚಸ್ಸು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಯೋಗೀಶ್ವರರನ್ನು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. “ಬಾರಪ್ಪ, ಬಾ” ಎಂದು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾ, “ಇದೇನಿದು, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ, ಅದೆಂತಹ ಅಭೂತಪೂರ್ವವಾದ ಬದಲಾವಣೆ, ಅದು ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಯಿತಪ್ಪಾ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ವಿನಯಮೂರ್ತಿಯಾದ ಆ ಗೋಪಾಲಕನು “ಸ್ವಾಮಿ, ಇದೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲ” ಎಂದನು. ಆಗ ಯೋಗಿಮಹಾತ್ಮರು, “ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅನುಗ್ರಹ ವಿನೋದಕ್ಕೆಂದು ಹೇಳಿದ ಮಾತಲ್ಲವೇ?” ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. ಆಗ ಗೋಪಾಲಕನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ವಿಚಲಿತನಾಗದೆ, “ತಾವು ವಿನೋದಕ್ಕೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಅದನ್ನು ನಾನು ಸತ್ಯಶುದ್ಧವೆಂದು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ. ತಾವು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದ್ದಂತೆ ನಾನು ನನ್ನ ಬಸವನಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಪಡೆದುಕೊಂಡೆ, ನನ್ನ ಬಯಕೆ ಫಲಿಸಿತು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ, ಎಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ದೇವರು ಇದ್ದಾನೆಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ನನ್ನೊಳಗೇ ಕಂಡುಕೊಂಡೆ” ಎಂದನು.

ಯೋಗೀಶ್ವರರ ಕಂಗಳಿಂದ ಪ್ರೇಮಾಶುಗಳು ಸುರಿದುವು. ನೀನೇ ಧನ್ಯ ಕಾಣಪ್ಪಾ ಎಂದು ಬಾಚಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡರು. “ನಾನು ನೂರಾರು ಗ್ರಂಥರಾಶಿಯನ್ನು ಓದಿ ಮರುಳಾದೆ; ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಗುಡ್ಡೆಹಾಕಿದೆ. ಆದರೇನು, ನೀನು ಯಾವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಓದದ, ದೇವರೇ ಬೇಕೆಂದು ಪರಿತಪಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟೆ. ನಿನ್ನ ಜೀವನವಿಗೇ ಉಜ್ಜೀವನವಾಯಿತು” ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡಿ ಹರಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟರು. ♦

ಮೈತ್ಯುಂಜಯ

(ನಾಟಕ)

— ಸೇವಂತಿ ಡಿ. ರೈ

ಸತ್ಯನಿಷ್ಠೆಯ ಮೂರ್ತರೂಪವೆನ್ನುವಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಪತಿಭಕ್ತಿ, ಸತೀಪ್ರೇಮಗಳ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆಯನ್ನೇ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ ಮಹಾಸಾಧ್ವಿ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಕಥೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿದೆ ಈ ಕಿರುನಾಟಕ. ಇದನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಶ್ರೀಮತಿ ಸೇವಂತಿ ಡಿ. ರೈ ಅವರು ಮೈಸೂರು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಶ್ರಮದ ಭಕ್ತರು.

ದೃಶ್ಯ ೧

(ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ದೈವಸೇವನನ ಆಶ್ರಮ. ಮುಂಜಾನೆ, ನಸುಬೆಳಕು. ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಧೂಪದ ಹೊಗೆ ಹರಡುವುದು. ಸತ್ಯವಾನ್ ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವನು. ಪಕ್ಷಿಗಳ ಇಂಚರ ಕೇಳಿಸುವುದು. ಸತ್ಯವಾನ್ ಮಂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳಿಸುವುದು.

ಪ್ರಾತಃಸ್ಥರಾಮಿ ಹೃದಿ ಸಂಸ್ಕರದಾತ್ಮತತ್ತ್ವಂ
ಸಚ್ಚಿತ್ ಸುಖಂ ಪರಮಹಂಸಗತಿಂ
ತುರೀಯಮ್ |

ಯತ್ ಸ್ವಪ್ನಜಾಗರ ಸುಷುಪ್ತಮವೈತಿ ನಿತ್ಯಂ
ತದ್ವಹ್ನಿ ನಿಷ್ಕಲಮಹಂ ನ ಚ ಭೂತಸಂಘಃ ||

ಸತ್ಯವಾನನ ಮಂತ್ರ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೇ ಒಳಗಿನಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಿಯ ಸ್ತೋತ್ರ ಕೇಳಿಸುವುದು:

ಯಾ ದೇವೀ ಸರ್ವಭೂತೇಷು
ಜ್ಯೋತಿರೂಪೇಣ ಸಂಸ್ಥಿತಾ |

ನಮಸ್ತಸ್ಯೈ ನಮಸ್ತಸ್ಯೈ ನಮಸ್ತಸ್ಯೈ
ನಮೋ ನಮಃ ||

ಯಾ ದೇವೀ ಸರ್ವಭೂತೇಷು
ಜ್ಞಾನರೂಪೇಣ ಸಂಸ್ಥಿತಾ |

ನಮಸ್ತಸ್ಯೈ ನಮಸ್ತಸ್ಯೈ ನಮಸ್ತಸ್ಯೈ
ನಮೋ ನಮಃ ||

ಸತ್ಯವಾನ್ ಆ ಕಡೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದು, ಅನಂತರ ಮೇಲೆದ್ದು ಒಂದೆಡೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಅಂಗವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೆಗಲಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಹೆಗಲಿಗೇರಿಸು ತಿರುವಾಗ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಪ್ರವೇಶ. ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳಕು.)

(ಸಾವಿತ್ರಿ ಬಿಳಿಯ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿದ್ದಾಳೆ; ಕಾವಿ ಬಟ್ಟೆಯ ನಡುಪಟ್ಟಿ)

ಸಾವಿತ್ರಿ: ಆರ್ಯ, ಇಂದೇನು ಬಹಳ ಬೇಗನೆ ಪರಶು ನಿನ್ನ ಹೆಗಲನ್ನೇರಿದೆ?

ಸತ್ಯವಾನ್: ಹೊತ್ತೇರುವ ಮುನ್ನವೇ ಸೌದೆ ತರೋಣ ಎಂದು ಹೊರಟಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ನೀನೇಕೆ ಹೀಗೆ? ಮೂರು ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ, ಅದ್ಭಾವದೋ ವ್ರತ ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದೀಯೆ. ಉಪವಾಸದಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ದಂಡಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಅದ್ಯಾವ ದೇವತೆ ನಿನ್ನ

ಯಾವ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲಿಕ್ಕೋ! ನಿನ್ನ ಈ ವ್ರತಾಚರಣೆಯಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಸಾವಿತ್ರಿ: ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ಆದರೆ ವ್ರತವನ್ನು ನಿಂದಿಸದಿರು.

ಸತ್ಯವಾನ್: ಶಾಂತಂ ಪಾಪಂ. ವ್ರತವನ್ನು ನಿಂದಿಸುವೆನು ನಾನು! ಹಾಗಲ್ಲ ನನ್ನ ಮನದನ್ನೆ; ನನ್ನಿಂದ ದೂರ ದೂರ, ಬಲುದೂರ ಹೋಗುವಂತೆ ಈ ವ್ರತ ಮಾಡುತ್ತದಲ್ಲಾ, ಅದಕ್ಕೆ ಈ ವೃಥೆ.

ಸಾವಿತ್ರಿ: ನಿನ್ನ ಈ ಮನದನ್ನೆ ನಿನ್ನಿಂದ ದೂರ ಹೋಗದಿರಲಿ. ಎಂದೆಂದೂ ಈ ಎರಡು ಜೀವಗಳು ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಎಣೆವಕ್ಕಿಗಳಂತಿರಲಿ ಎಂಬುದಕ್ಕೇ ಈ ವ್ರತ. ಇಂದಿಗೆ ನನ್ನೇ ಜೀವ ಆ ಜೀವವನ್ನು (ಸತ್ಯವಾನನ ಎದೆ ಮುಟ್ಟಿ) ಕೂಡಿ ಒಂದು ಸಂವತ್ಸರವಾಯಿತು. ಸಾವಿತ್ರಿ ಎಂಬ ಈ ಪ್ರಕೃತಿ ಸತ್ಯವಾನ್ ಎಂಬ ಪುರುಷನಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಗೊಂಡ ಸುದಿನವಲ್ಲವೇ ಇಂದು?

ಸತ್ಯವಾನ್: ಹಾಗೋ, ನಿನ್ನ ಅಭೀಷ್ಟ ನೆರವೇರಲಿ ಎಂದು ನಾನೂ ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಸಾವಿತ್ರಿ: (ಸಂತಸದಿಂದ) ಹಾಗಾದರೆ, ಈ ದಿನದ ನನ್ನ ಅಭೀಷ್ಟ ನೆರವೇರಿಸುವೆಯಲ್ಲಾ?

ಸತ್ಯವಾನ್: ಮನುಷ್ಯ ಮಾತ್ರರಿಂದಾಗುವ ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಹಿಂಜರಿಯಲಾರೆ.

ಸಾವಿತ್ರಿ: ಈ ದಿನ ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಜೊತೆ ಕಾಡಿಗೆ ಬರುವೆ.

ಸತ್ಯವಾನ್: ಹಾಂ, ಕೋಮಲಾಂಗಿ, ನಿನಗೆ ಕಾಡಿನ ಮುಳ್ಳುಹಾದಿ ಸಹ್ಯವೇ? ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಉರಿಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ನೀನು ಬಾಡಿ ಹೋಗಲಾರೆಯೇನು? ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಆಸೆ ಇಂದೇಕೆ ಬಂತು ನಿನಗೆ?

ಸಾವಿತ್ರಿ: ನಾನು ಸಾವಿತ್ರಿ, ಸತ್ಯವನ್ನು ಬಯಸಿ, ಅರಸಿ, ವರಿಸಿ, ಅದರೊಡನೆ ಜೀವಿಸಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ಕಳೆದಿರುವುದನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಡವೆ? ಇಂದಿಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷ ಹಿಂದಿನಿಂದ ನಾನು ಇದೇ ವನದಲ್ಲಿರುವುದು ಸುಳ್ಳೇನು? ಮಾವನವರ ಪೂಜೆಗೆ ಕಾಡುಹೂಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ತಂದು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೇನು? ಪಯಸ್ವಿನಿಯ ನೀರನ್ನು ನಮ್ಮ ಕುಟೀರಕ್ಕೆ ತರುವುದಿಲ್ಲವೇನು? ನಿನ್ನನ್ನು ಮನಸಾ ವರಿಸಿದಂದೇ ನಾನು ಈ ರೀತಿಯ ಜೀವನ ವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ. ನಾನು ನಿನ್ನ ನೆರಳು ಎಂಬುದನ್ನು ನೀನು ಮರೆತಂತಿದೆ.

ಸತ್ಯವಾನ್: ಆದರೆ ನೋಡು, ನಿನ್ನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ದುಗಡ ತುಂಬಿದೆ! ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಭಯ ಆವರಿಸಿದೆ! ಇದೇಕೆ ಸಾವಿತ್ರಿ, ಇಂದು ನಿನ್ನ ರೀತಿಯೇ ಬದಲಾಗಿದೆ?

ಸಾವಿತ್ರಿ: ಇಂದೇಕೋ ನನಗೆ, ನನ್ನೊಡನೆ ಸುತ್ತಾಡಿಕೊಂಡು ಬರೋಣ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಜೊತೆ ಕಾನನವನ್ನು ಸುತ್ತಿ, ಹೂ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನಾಯ್ದು, ಹರಿಯುವ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಬರೋಣ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಸತ್ಯವಾನ್: ನನ್ನ ಲತಾಂಗಿಯನ್ನು ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಉಪವಾಸ ಕೃಶಾಂಗಿಯನ್ನಾಗಿಸಿದೆ. ಉರಿಬಿಸಿಲಿಗೆ ಬಾಡದೇ ಈ ಲತೆ?

ಸಾವಿತ್ರಿ: (ಸತ್ಯವಾನನನ್ನು ತೋರಿಸಿ) ಈ ಮರವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವ ಈ ಲತೆಗೆ ಭಯವೇಕೆ? ನನ್ನ ಈ ಒಂದು ಆಸೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲಾರೆಯಾ ಪ್ರಿಯಕರ?

ಸತ್ಯವಾನ್: ನೀನು ನನ್ನ ಜೊತೆ ಬರುವುದು ನನಗೆ ಅಪ್ರಿಯವೇನು? ನನ್ನ ಸಡಗರ ನೀನೇನು ಬಲ್ಲೆ? ಆದರೆ ನಿನಗೆ ಬಿಸಿಲ ಬೇಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ?

ಸಾವಿತ್ರಿ: ನೀನು ನನ್ನ ಬಳಿ ಇರಲು ಯಾವ ಕಷ್ಟವೂ ನನ್ನ ಬಳಿ ಸುಳಿಯದು.

ಸತ್ಯವಾನ್ : (ಅವಳ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ) ನೀನು ನನ್ನ ಬಳಿ ಇರುವಾಗ ಯಮರಾಯನೂ ನನ್ನ ಬಳಿ ಬಾರನು.

ಸಾವಿತ್ರಿ : (ಬೆಚ್ಚಿ) ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ.

ಸತ್ಯವಾನ್ : ಅದೇಕೆ ಬೆಚ್ಚಿ ಬೀಳುವ ಸಾವಿತ್ರಿ?

ಸಾವಿತ್ರಿ : ಏನಿಲ್ಲ. ಹೊರಡೋಣವೇ?

ಸತ್ಯವಾನ್ : ಹೊರಡೋಣ. ಅತ್ತೆ ಮಾವಂದಿರ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದೆಯೇನು?

ಸಾವಿತ್ರಿ : ಆಗಲೇ ಪಡೆದಿರುವೆ.

ಸತ್ಯವಾನ್ : ಭಲೇ ಸಾವಿತ್ರಿ. ನಾನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವೆ ಎಂದು ನೀನು ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿದ್ದೆಯೇನು?

ಸಾವಿತ್ರಿ : ನನ್ನ ಮನದನ್ವನ ಮನದಾಳ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ?

ಸತ್ಯವಾನ್ : ನೀನು ಇಲ್ಲೇ ಇರು. ನಾನು ಮಾತಾತಿರ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಬರುವೆ.

(ಸತ್ಯವಾನ್ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವನು)

ಸಾವಿತ್ರಿ : (ಸ್ವಗತ) ಹೇ ಜಗಜ್ಜನನಿ, ಈ ದಿನವೂ ಎಂದಿನಂತೆ ಸುಗಮವಾಗಿ ಸಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು. ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿದ ಕರಾಳ ದಿನದ ಸೂರ್ಯ ಆಗಲೇ ಉದಯಿಸಿದ. ಸೂರ್ಯನು ಚಲಿಸದಂತೆ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ನನಗಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ . . . ಸಮಯವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡುವ ಯುಕ್ತಿ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ . . . ಸಾವು ಹುಟ್ಟನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬರುವುದು. ಹುಟ್ಟಿದವನು ಸಾಯಲೇಬೇಕೆಂಬುದು ವಿಧಿ ನಿಯಮ. ಇದನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆಯುವ ಶಕ್ತಿ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲವೇ? ನನಗೆ ಸತ್ಯವಾನ್‌ನ ಮೇಲಿರುವ ಪ್ರೀತಿಗೆ, ನನ್ನ ಒಲವಿಗೆ ಬೆಲೆ ಇಲ್ಲವೇ? ತಾಯೇ, ನನ್ನ ಅಳಲನ್ನು ಯಾರಲ್ಲೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ. ಸಹಿಸಲಾರೆ. ಸತ್ಯವಾನ್‌ನ ಚರಮದಿನ ಇಂದೇ ಎಂದು ತಿಳಿದರೆ, ಅತ್ತೆ ಮಾವಂದಿರು ಎದೆಯೊಡೆದು ಸಾಯುವರು. ಸತ್ಯವಾನ್‌ನೋ ನನ್ನನ್ನೇ ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಎಲೈ ದಿಗ್ವಿವೇಕಗಳೇ, ನನಗೆ ಧೈರ್ಯ, ಸ್ಥೈರ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿ. ಸದಾ ಪತಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿ. (ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ, ಕೈ ಮುಗಿದು ನಿಂತಿರುವಳು. ಸತ್ಯವಾನ್‌ನ ಪ್ರವೇಶ)

ಸತ್ಯವಾನ್ : ಸಾವಿತ್ರಿ, ಸಾವಿತ್ರಿ! (ಸಾವಿತ್ರಿ ನಿಧ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಂತೆ ಕಣ್ಣೆರೆಯುವಳು.) ಇದೇನು ಸಾವಿತ್ರಿ, ಈ ದಿನ ನಿನಗೇ ನಾಗಿದೆ? ನಿನ್ನ ನಿತ್ಯದ ಪೂಜೆ ಮುಗಿಸಿ ಈಗ ತಾನೇ ಬಂದಿರುವೆ. ಆಗಲೇ ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತಳಂತೆ ನಿಂತಿರುವೆ. (ಹಾಸ್ಯದಿಂದ) ಒಳ್ಳೆಯ ತಪಸ್ವಿನಿಯನ್ನು ನಾನು ಕೈಹಿಡಿದಂತಾಗಿದೆ. ಬಾ ಹೋಗೋಣ. (ತೆರಳುವರು).

ದೃಶ್ಯ - ೨

(ಕಾಡು. ಸಾವಿತ್ರಿ-ಸತ್ಯವಾನ್‌ರು ಮೆಲ್ಲನೆ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬರುವರು. ಅವರು ಅಲ್ಲೇ

ಒಂದು ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವರು. ಸತ್ಯವಾನ್‌ನು ಅಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಒಂದು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಮಾಡುವನು.)

ಸತ್ಯವಾನ್ : ನನ್ನ ಜೊತೆ ಕಾಡೆಲ್ಲಾ ಸುತ್ತಾಡಿ ನಲಿದಾಡಲು ಬರುತ್ತೇನೆಂದೆಯಲ್ಲಾ. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಸುತ್ತಾಟದಲ್ಲಿ ನಲಿದಾಟ ಕಾಣಲೇ ಇಲ್ಲ. ಎಂದಿನ ಹಾಸ್ಯ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಅನ್ಯಮನಸ್ಕಳಂತಿರುವ ನಿನ್ನ ಇಂದಿನ ವರ್ತನೆ ನನಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ದುಗುಡ ಏಕೆಂದು ನನ್ನಲ್ಲೂ ಹೇಳಬಾರದೆ, ಸಾವಿತ್ರಿ?

ಸಾವಿತ್ರಿ : ಸತ್ಯೇಂದ್ರ, ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ಯಾವುದೋ ಭಯ ನನ್ನನ್ನು ಆವರಿಸಿ ಕಳವಳಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಸತ್ಯವಾನ್ : ಬರೇ ಪುಕ್ಕಲು ಗುಬ್ಬಿಚ್ಚಿ ನೀನು. ಮದ್ರಾಧಿಪತಿ ವೀರ ಅಶ್ವಪತಿ ರಾಜನ ಮಗಳು ಸಾವಿತ್ರಿ ನೀನೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆತೆಯೇನು?

ಸಾವಿತ್ರಿ : ಖಂಡಿತ ಮರೆತಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಸತ್ಯವನ್ನೇ ನುಡಿದ ಶಾಲ್ವ ದೇಶದ ದ್ಯುಮತ್ಸೇನ ಮಹಾರಾಜರ ಸುಪುತ್ರ, ಸತ್ಯವೇ ಉಸಿರಾಗಿರುವ ಸತ್ಯವಾನ್‌ನ ಅರ್ಧಾಂಗಿ ಯಲ್ಲವೇ ನಾನು? ಭಯ ನನ್ನ ಬಳಿ ಸುಳಿಯದು. ಸತ್ಯ ಇರುವಲ್ಲಿ ಭಯ ಎಲ್ಲಿಯದು?

ಸತ್ಯವಾನ್ : ಹಾಗಾದರೆ ಈ ವಿಮನಸ್ಕತೆ ಏಕೆ? ನನಗಾಗಿ ನೀನು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ನಿನ್ನ ಮುಖಾರವಿಂದವನ್ನು ಅರಳಿಸುವುದನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿಯಲಾರೆನೆ? ದೇಹ ಎರಡಾಗಿದ್ದರೂ, ಜೀವ ಒಂದಾಗಿರುವ ನಾವು, ಒಬ್ಬರ ನೋವನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಅರಿಯದವರೇ, ಸಾವಿತ್ರಿ? ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿರುವುದನ್ನು ಬಿಚ್ಚು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನಾದರೂ ಹುಡುಕಬಹುದು. ಹೇಳು, ತವರೂರಿನಾಸೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದೆಯೇನು?

ಸಾವಿತ್ರಿ : (ನಕ್ಕು) ತವರೂರ ಹಂಬಲ ಯಾವ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಿಗಿಲ್ಲ? ಆದರೆ ನನಗಿಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ತವರೂರನ್ನು ಹಂಬಲಿಸಲಿ! ನನ್ನ ತಂದೆ ತನ್ನ ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ದೃಷ್ಟಿ ಕಳೆದು ಕೊಂಡ ಪೂಜ್ಯ ಅತ್ತೆ ಮಾವಂದಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಅರ್ಧಜೀವವನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಟ್ಟು ನಾನು ತವರೂರಿಗೆ ಹೋಗಲೆ?

ಸತ್ಯವಾನ್ : ನಿನ್ನನ್ನು ಸತಿಯಾಗಿ ಪಡೆದ ನಾನೇ ಪುಣ್ಯವಂತ.

ಸಾವಿತ್ರಿ : ಆರ್ಯ, ನನಗೊಂದು ಸಂಶಯ, ಪ್ರಕೃತಿಯಮವನ್ನು ಮೀರಿದ ನಿಯಮ ಪೊಂದಿರಬಹುದೇ?

ಸತ್ಯವಾನ್ : ವಿಧ್ಯಾವಂತೆಯಾದ ನಿನ್ನ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾದುದೇ. ವಿಧಿ ನಿಯಮವನ್ನು ಮೀರಿದ ಒಂದು ಶಕ್ತಿ ಇರಲೇಬೇಕಲ್ಲವೇ?

ಸಾವಿತ್ರಿ : ಅದು ತಪಃಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದೇ?

ಸತ್ಯವಾನ್ : ಇರಬಹುದು ಅಥವಾ ಒಲವಿನ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿರಲೂಬಹುದು. ಪ್ರೀತಿಯು ಶಕ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ಜಗದ ಯಾವ ಶಕ್ತಿಯೂ ನಿಲ್ಲದು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ, ಒಲುಮೆಯಿಂದ ವಿಶ್ವವಿಜಯಿಯಾಗಬಹುದು.

ಸಾವಿತ್ರಿ : ಭಲೇ, ಎಷ್ಟೊಂದು ಸುಂದರವಾಗಿದೆ ನಿನ್ನ ವಾದ. ಆ ಶಕ್ತಿಯು ನಮ್ಮ ಒಲವಿನಲ್ಲೂ ಇರುವುದಲ್ಲವೇ?

ಸತ್ಯವಾನ್ : ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಇದೆ. (ತಾನು ತಯಾರಿಸಿದ ಅಶ್ವದ ಮೂರ್ತಿ ಪೂರ್ತಿ ಯಾಗಲು, ಅದನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಅದರ ಅಂದ ನೋಡುತ್ತಾ) ನಮ್ಮ ಒಲವಿನ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ನಿನಗೆ?

ಸಾವಿತ್ರಿ : ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ (ಸತ್ಯವಾನ್‌ನಿಂದ ಅಶ್ವದ ಗೊಂಬೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಮುಂದೆ ಬಂದು) ನಮ್ಮ ಒಲವಿನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ಅಶ್ವದ ಗೊಂಬೆಗೆ ಜೀವವನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲೆವೇ ನಾವು?

ಸತ್ಯವಾನ್ : ಸಾವಿತ್ರಿ, ಹುಲು ಮಾನವರಾದ ನಾವು ವಿಧಿಯ ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡುವುದು ಮೂರ್ಖತನ. ನೋಡು, ನನಗೆ ಬುದ್ಧಿ ತಿಳಿದಂದಿನಿಂದಲೂ ನಾನು ಎಷ್ಟೊಂದು ಮಣ್ಣಿನ ಕುದುರೆಯ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸಲಿಲ್ಲ? ಆದುದರಿಂದಲೇ ನನ್ನನ್ನು ಚಿತ್ರಾಶ್ವನೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರಲ್ಲ! ಅವಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಜೀವ ಬಂದಿದ್ದರೆ . . . ಛ . . . ಅಂತಹ ಯೋಚನೆಯೇ ತುಂಬಾ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗಿದೆ. . . . ಸಾವಿತ್ರಿ ಇದೇನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ನನಗೆ ತಲೆ ಸುತ್ತಿ ಬರುವಂತಾಗುತ್ತಿದೆ! (ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು) ಎದೆಯಲ್ಲಿ ನೋವು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕಣ್ಣು ಕತ್ತಲು ಬಂದಂತಾಗುತ್ತಿದೆ.

(ಸಾವಿತ್ರಿ ಸತ್ಯವಾನ್‌ನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವಳು. ಅವಳ ಮುಖ ಕಂಗೆಟ್ಟದೆ.)

ಸಾವಿತ್ರಿ : ಆರ್ಯ, ಏನಾಯಿತು? ಬಾ, ಆ ಮರದ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ವಿಶ್ರಮಿಸು. ಬಿಸಿಲ ಬೇಗೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಕತ್ತಲು ಬಂದಿರಬಹುದು.

(ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿಕೊಂಡು, ಸತ್ಯವಾನ್ ಮರದ ನೆರಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವಳ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ತಲೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಮಲಗುವನು. ಸಾವಿತ್ರಿ ಆತನ ತಲೆಯನ್ನು ನೇವರಿಸುತ್ತಾ) ಸತ್ಯವಾನ್, ಪ್ರಾಣನಾಥ, ಎದೆ ತುಂಬಾ ನೋಯುತ್ತಿದೆಯೇ? . . . ಅದೇಕೆ ಮಾತಾಡಲೊಲ್ಲ? ನಿದ್ರೆ ಬರುತ್ತಿದೆಯೇನು?

ಸತ್ಯವಾನ್ : ಸಾವಿತ್ರಿ, ಅದೇಕೋ ಮಂಕು ಕವಿದಂತಾಗುತ್ತಿದೆ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಏನೂ ಕಾಣಿಸದು. ಎದೆಯಲ್ಲಿ ನೋವು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ನೋಡು, ನನ್ನನ್ನು ನಿದ್ರೆ ಆವರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಸಾವಿತ್ರಿ, ನಿನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ತಲೆಯಿಟ್ಟು ಹಾಯಾಗಿ ನಿದ್ರಿಸುವೆ.

ಸಾವಿತ್ರಿ : ಸತ್ಯವಾನ್ . . . ಸತ್ಯವಾನ್ . . . ಆಗಲೇ ನಿನ್ನೆ ಆವರಿಸಿತೇ ! ಹಾವಿಧಿಯೇ, ನನ್ನನ್ನು ಭಾಗ್ಯ ಹೀನಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ನನ್ನ ಪತಿಭಕ್ತಿಯು ಸತ್ಯವಾಗಿರುವುದಾದರೆ, ನಮ್ಮ ಒಲವು ದೋಷರಹಿತವಾಗಿರುವುದಾದರೆ, ನನ್ನ ವ್ರತವು ನಿರ್ವಂಚನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದಾದರೆ, ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಉಳಿಸಿಕೊಡು . . . ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ತಿಳಿಸಿದ ಆ ಕರಾಳ ಘಳಿಗೆ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು . . . ಇಲ್ಲ . . . ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲ . . . ನಾನು ಸತ್ಯವಾನ್‌ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

(ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತಳಾಗುವಳು . . . ಯಮಧರ್ಮದ ಪ್ರವೇಶ)

ಯಮಧರ್ಮ : ಮಗಳೇ, ಸಾವಿತ್ರಿ!

ಸಾವಿತ್ರಿ : (ಕಣ್ಣೆರೆದು) ಗಂಭೀರ ರೂಪದ ನೀನಾರು ತಂದೆ? ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯೆ ಒಬ್ಬಳೇ ಅಬಲೆ ಇದ್ದಾಳೆಂದು ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಬಂದೆಯಾ? ಸತ್ಯವಾನನ ಜೊತೆ ನನಗಿರುವಾಗ ನನಗಾರ ಸಹಾಯವೂ ಬೇಡ.

ಯಮಧರ್ಮ : ಮಗಳೇ, ನನ್ನನ್ನು ಯಮಧರ್ಮನನ್ನುವರು. ಕರ್ತವ್ಯ ನಿಷ್ಠನು ನಾನು.

ಸಾವಿತ್ರಿ : ದೇವಾ, ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ನಿನಗೆ ವಂದಿಸುವೆನು. ಧರ್ಮಪಾಲನು ನೀನು. ನಿನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ಬೇಗನೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದ ನನ್ನ ಮೂರ್ಖತನವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ಯಾರ ಅಳುವಿಗೂ ಜಗದ, ಭಕ್ತಿಗೂ ಬಗದ, ಮಾನವರ ಆರ್ತನಾದಕ್ಕೂ ಕರಗದ ಆ ಪಾಷಾಣ ಪಾಶವನ್ನು ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಂಡೂ ನಿನ್ನನ್ನು ತಿಳಿಯದ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು.

ಯಮಧರ್ಮ : ಸಾವಿತ್ರಿ, ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ಸತ್ಯವಾನನ ಅವಧಿ ಇಂದಿಗೆ ಮುಗಿಯಿತು.

ಸಾವಿತ್ರಿ : ಈ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದ ಮಾನವರ ಜೀವವನ್ನು ಒಯ್ಯಲು ಯಮದೂತರು ಬರುವರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ನೀನೇ ಏಕೆ ಬಂದೆ?

ಯಮಧರ್ಮ : ಸತ್ಯವಾನನು ಘನವಂತ. ಅಂತಹ ಜೀವವನ್ನು ಒಯ್ಯಲು ನಾನೇ ಬರಬೇಕಾಯಿತು.

ಸಾವಿತ್ರಿ : ನಮ್ಮೀರ್ವರ ಒಲವು ನಮ್ಮ ಜೀವಗಳನ್ನು ಬೆಸೆದಿದೆ ತಂದೆ.

ಯಮಧರ್ಮ : ಹೌದು ಮಗಳೇ, ನಿನ್ನ ಒಲವಿಗೆ, ನಿನ್ನ ಪತಿಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆ ಮಗಳೇ. ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಈ ಯಮಧರ್ಮನನ್ನು ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಸತಿಯಿರಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ನೀನು ಇಂದು ನಿನ್ನ ಯೋಗಶಕ್ತಿ ಯಿಂದ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರದಿಂದ ನನ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶರೀರವನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಹೋಗು ಮಗಳೇ, ನಿನ್ನ ನಿತ್ಯಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗಿ ಅತ್ತಮಾವಂದಿರ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತ

ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಯಾಗು. ಧರ್ಮ ಪಾಲನು ನಾನು. ವಿಧಿನಿಯಮವನ್ನು ಯಾರೂ ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ವಿಧಿಗೆ ಬೇಕು ಬೇಡಗಳಿಲ್ಲ, ರಾಗದ್ವೇಷಗಳಿಲ್ಲ. ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ವಸಂತಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಯುಷ್ಯವಾಗಿ ಪಡೆದು ಬಂದ ನಿನ್ನ ಸತ್ಯವಾನನ ಅವಧಿ ಇಂದಿಗೆ ತೀರಿತು. ಅವನ ಜೀವವನ್ನು ನಾನು ಒಯ್ಯಲೇಬೇಕು. ನಾನು ಕರ್ತವ್ಯಚ್ಯುತ ನಾಗಲಾರೆ.

ಸಾವಿತ್ರಿ : ತಂದೆ, ಧರ್ಮದೇವತೆ ನೀನು, ನಿನ್ನನ್ನು ತಡೆಯುವ ಶಕ್ತಿ ನನಗಿದೆಯೇ? ಕರುಣಾಳು ನೀನು. ನನಗೆ ಪತಿ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲಾರೆಯೇನು?

ಯಮಧರ್ಮ : ವಿಧಿನಿಯಮವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ನನಗಿಲ್ಲ. ಮಗಳೇ, ನಿನ್ನ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಮಹರ್ಷಿ ನಾರದರು ಸತ್ಯವಾನನು ಅಲ್ಪಾಯುಷಿ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದರೂ, ನಿನ್ನ ಹಟ ನೀನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿದೂ ರಾತ್ರಿ ಕಂಡ ಬಾವಿಗೆ ಹಗಲು ಹಾರಿದವಳು ನೀನು.

ಸಾವಿತ್ರಿ : ಧರ್ಮದೇವ, ನಿನಗೆ ಸತಿಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕೇ ನಾನು? ಸತ್ಯವಾನನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ನಾನಾತನನ್ನು ಮನಸಾ ವರಿಸಿದೆ ತಂದೆ. ಸತಿಯಾದವಳು ಪ್ರೀತಿಸುವುದು ಒಬ್ಬನನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲವೇ ತಂದೆ? ನಾರದರು ದೇವರ್ಷಿಗಳು. ಅವರು ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿದರೆಂದು, ನನ್ನ ಪರಿಶುದ್ಧ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ನಾನು ಕಡೆಗಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ದೇವರ್ಷಿಗಳು ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿಯದಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ, ನನಗಿಂದಿ ನ ದುರಂತ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಅಷ್ಟೆ. ಸತಿಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಅಭಿಮಾನ ಇರುವುದಾದರೆ ಪತಿಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡನಗೆ.

ಯಮಧರ್ಮ : ಸತಿ ಸಾವಿತ್ರಿ, ನಿನ್ನ ಬೇಡಿಕೆ ಏನೋ ಸಾಧುವಾದುದೆ. ಆದರೆ ವಿಧಿನಿಯಮ ಬೇರುಂಟು. ಭೇದವರಿಯದ ಆ ನಿಯಮ ಪಾಲಿಸಲು ನನಗೆ ಸಹಕರಿಸು ಮಗಳೇ.

ಸಾವಿತ್ರಿ : ನಾನು ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡಿಲ್ಲ ತಂದೆ.

ಯಮಧರ್ಮ : ಮಗಳೇ, ನಿನ್ನೊಲವಿನ ಪಾಶ, ಯಮಪಾಶಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲು. ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಈ ಜವರಾಯನನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿದವಿರಲ್ಲ. ಧನ್ಯ ನೀನು ಸಾವಿತ್ರಿ, ಧನ್ಯ ನೀನು. ಸತ್ಯವಾನನ ದೇಹವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬಿಟ್ಟು ನೀನು ದೂರ ಸರಿದಲ್ಲಿ, ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಬಲ್ಲೆ. ಇಲ್ಲ

ದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ನಿನ್ನೊಲವಿನ ಪಾಶದ ಮುಂದೆ ಈ ಯಮಪಾಶ ಸೋಲಬೇಕಾಗುವುದು.

ಸಾವಿತ್ರಿ : ಧರ್ಮದೇವತೆ ನೀನು. ನಿನ್ನನ್ನು ತಡೆಯುವ ಪಾಪದ ಕೆಲಸ ನಾನು ಮಾಡಲಾರೆ. ಸತ್ಯವಾನನ ದೇಹವನ್ನು ಇದೋ ನನ್ನಿಂದ ದೂರ ಸರಿಸಿದೆ. (ಮೆಲ್ಲನೆ ಸತ್ಯವಾನನ ತಲೆಯನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದು ನಿಲ್ಲುವಳು. ಯಮನು ಪಾಶದಿಂದ ಸತ್ಯವಾನನ ಜೀವವನ್ನು ಬಂಧಿಸುವನು.)

ಯಮಧರ್ಮ : ವಂದಿಸುವೆ ನಿನಗೆ ಸಾವಿತ್ರಿ, ಮಾವಂದಿರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಯಾಗು. (ಯಮನು ಮುಂದಡಿ ಇಡುವನು. ಸಾವಿತ್ರಿಯು ಆತನಿಂದ ಸೆಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟಂತೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಹೋಗುವಳು.)

ಯಮಧರ್ಮ : ತಡೆ ಮಗಳೇ, ನಿಲ್ಲು ನನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮರ್ತ್ಯರು ತಮ್ಮ ಆಯುಷ್ಯ ಮುಗಿಯದೆ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ.

ಸಾವಿತ್ರಿ : ಸತ್ಯವಾನನ ಜೊತೆ ನನ್ನ ಜೀವವನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿರುವೆ ತಂದೆ; ಧರ್ಮದೇವನೆ, ಪತಿಯ ಸಾವಿನ ಬಳಿಕ ಸತಿಯು ಜೀವ ಚೈವವಲ್ಲವೇ?

ಯಮಧರ್ಮ : ಅವಧಿ ಮುಗಿಯುವ ಮುನ್ನ, ನಾನು ಯಾರನ್ನೂ ಮುಟ್ಟಲಾರೆ. ಅದು ಅಧರ್ಮ. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಬೇಡ ಮಗಳೇ ಹಿಂತಿರುಗು. ನಿನ್ನ ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ನೀನು ನಿನ್ನ ಸ್ಥೂಲಕಾಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಲೇಬೇಕು.

ಸಾವಿತ್ರಿ : ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ತಂದೆ, ಪತಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಸತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸತ್ಯವಾನನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಿರುವೆ.

ಯಮಧರ್ಮ : ಸತ್ಯವಾನನ ದೇಹ ಅಲ್ಲೇ ಇದೆ ನೋಡು.

ಸಾವಿತ್ರಿ : ಅದು ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಬರೇ ದೇಹ. ಆತ್ಮವಿಲ್ಲದ ದೇಹವದು. ನಮ್ಮ ಒಲವಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ದೇಹಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಯಿಲ್ಲ. ನೀನು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಿರುವ ಸತ್ಯವಾನನ ಜೀವಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಜೀವಾತ್ಮವೂ ಸೇರಿರುವುದನ್ನು ನೀನರಿಯೆಯಾ ತಂದೆ. ನಿನ್ನ ಪಾಶದಿಂದ ನೀನು ಸತ್ಯವಾನನ ಜೀವವನ್ನು ಬಿಗಿಯುವಾಗ ಅದರೊಂದಿಗೆ ನನ್ನನ್ನೂ ಸೆಳೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿರುವೆ. ನಮ್ಮದು ದೇಹವೆರಡು, ಆತ್ಮ ಒಂದೇ ತಂದೆ.

ಯಮಧರ್ಮ : ಮೆಚ್ಚಿದೆ ಮಗಳೇ. ನಿನ್ನ ವಾಕ್ಯರೇಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆ. ಸತ್ಯವಾನನ ಮೇಲಿನ ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ನಿನಗೊಂದು ವರವನ್ನು ಕೊಡುವೆ. ಸತ್ಯವಾನನ ಜೀವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಏನನ್ನಾದರೂ ಕೇಳು.

ಸಾವಿತ್ರಿ : ನೀನು ವರವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುವುದಾದರೆ ಧರ್ಮದೇವ, ಕೇಳು. ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು